

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 3. De specificatione actuum ex objectis materialibus & formalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

producit mediis speciebus, quando species producit à quibus dependet cognitio, ex vi cuius obiectum proponitur ut moueat per modum finis.

8 Secundum munus obiecti formalis est taxare perfectionem ad quam mouet. Id autem prouenit in obiectis, quæ mouent per modum principij effectiui, quia, perfectio effectus semper limitatione habet à causa, si creata est, quæ non potest producere effectum perfectiorem se, ac proinde perfectio causæ mensura est quam non potest excedere perfectio effectus. Si causa est increata cum non possit producere alium effectum increatum, non potest producere effectum quæ perfectum cum ipsa, ac proinde illum debet producere imperfectiorem, & consequenter finitæ perfectionis, & cum aliquo perfectionis termino, ob id Doctores recte inferunt, creaturas eo ipso quod sunt ab alio, esse finitas, & limitatas. Obiecta motiui volitionis creatæ illius perfectionem taxant propter bonitatem finitam, vel saltem finito modo cognitam, quo voluntatem mouent, quia cum illam moueant quatenus cognita, ex imperfectiæ cognitionis imperfectio motionis, seu volitionis respicientis obiectum per modum finis inferri necesse est. Vnde cum cognitio non sit summè perfecta non potest non volitio obiectum respiciens tanquam finem finitam vel limitatam habere perfectionem.

9 Aliud munus proprium est obiectorum formalium, quod licet non omnibus conueniant, nulli tamen non formali cõpetit, videlicet determinare potentiam ut tendat circa aliud obiectum, sic finis determinat potentiam volitiuam ad amorem mediorem, & obiectum intellectus determinat ad cognitionem entitatis, cum qua connexionem habet, vel ad quæ ducit in cognitionem sui termini, ut pater in cognitionem filij. Neque necessarium est ut obiectum, quod ducit in cognitionem seu amorem alterius sit prius cognitum, aut amatum ut contra Puente Hurt. de fide disp. 4. sect. 4. §. 25. & 28. probauit Controu. II. Punct. 2. num. 14. & 19. ubi per eundem actum habentem rationem intentionis, & volitionis posse amari finem propter se & media propter finem ostendi, & explicui, quomodo media, & finis, quæ per eandem volitionem attinguntur possint in ordine ad illam hos respectus diuersos habere, finem obiecti amati propter se, & media obiectorum amatorum propter finem.

10 Aliud munus proprium obiecti materialis est terminare operationem, loquor de obiecto materiali proximo, quia obiectum materiale remotum v.g. subiectum coloris visui, propriè loquendo non est obiectum visionis adhuc materiale, sed subiectum obiecti, quod operationem non terminat, sed est subiectum obiecti materialis illam terminantis. Hoc munus terminandi commune est etiam obiecto formali, quod terminat operationem, bonum enim, quod propter se amatur, & est formale obiectum, terminus est amoris, & relatio, seu actio, quæ ducit in cognitionem sui termini, est obiectum terminans cognitionem. Sunt tamen aliqua obiecta formalia, quæ tantum terminant ut quo tantum rationes vt terminant materialia, ipsa autem non vt quo terminant, quia ex vi amoris v.g. ad quem mouent non amantur, sicuti peccatum mouet ad amorem supplicij, non vt obiectum quod ametur ex vi amoris, quo supplicium amatur: de his dixi Contr. II. Punct. 2. n. 3.

§. III.

De specificatio actuum ex obiectis materialibus, & formalibus.

11 Actus specificari ex obiectis motiuis, seu mouentibus media specie certum est, quia cum species impressæ specificent actus tanquam principia effectiua illorum, & obiecta sint principia efficiencia species impressas, & illas specificantia, sit necessariò obiecta mediare influere in actus tanquam principia determinantia omnia prædicata, seu quæ species determinat, cum autem species determinant & specificent infimam speciem operationis v.g. species coloris speciem infimam visionis, obiectum producens speciem, eandem rationem determinat media specie impressa, tanquam causa remota operationis.

12 Non alia ratione posse obiecta formalia, aut materialia propriè, & à priori specificare operationes, conitatur ex doctrina tradita tota hac Contr. quia specificare dicit propriam causalitatem, obiecta autem non exercent causalitatem propriam & strictam nisi mediis speciebus: ergo nõ

Francisc. de Quiedo, Philosoph. Tom. I.

nisi mediis istis possunt operationes specificare. Ex hoc fit nullum obiectum non mittens species deferuietes ad productionem operationis illam propriè & à priori specificare, & consequenter nullum actum appetitus materialis, aut spiritualis propriè, à priori specificari ab obiecto, quia nullum obiectum actiue influat in illud mediis speciebus. Poterit tamen obiectum specificare cognitionem, à qua non propriè tanquam à causa, sed impropiè tanquam à conditione, & applicatione obiecti formalis aliquo modo à priori specificatur actus, quia licet cognitio non sit vera causa actus voluntatis, tenet se tamen ex parte actus primi ad illum, & ita aliquam, licet impropiam specificationem exercet circa talem voluntatis actum, quam remotè exercet obiectum specificans cognitionem.

13 Neque contra hanc doctrinam est illud vulgare axiomata: *Ex potentia & obiecto paritur notitia*, quia nos non negamus obiectum parere cognitionem, & sensationes omnes medio specierum semine, quo potentia fit fecundata ad operationis partem. Specificatio verò, quæ tribuitur obiectis omnium actuum intelligi debet de specificatione à posteriori, sicuti necessariò intelligitur specificatio potentiarum per actus, qui nullo modo influat in illas, & eodè modo dicitur potentias specificari per actus, & actus per obiecta.

14 Circa specificationem à posteriori nulli dubium est actus specificari per obiecta, etiam si hæc nullo modo in illos actiue influant, ex obiectis enim formalibus inferimus ad quæ virtutem spectat actus, est enim legitima consequentia: actus respicit leuamen miseris alienis formaliter: ergo est actus misericordis. Actus respicit bonitatem Dei propter se ipsam: ergo est actus charitatis, neque actus tantum specificantur ab obiectis formalibus, sed etiam à materialibus obiectis, duo enim actus respicientes idè obiectum formale, si obiecta materialia specie differentia respiciunt, specie different inter se: sic actus quo quis credit Deum esse trinum & vnū specie differt ab actu quo credit decedetes in peccato pœnâ eternâ puniendos esse, & actus quo quis vult pati mortem propter amorē Dei, specie differt ab actu, quo quis vult pauperi eleemosynam erogare propter Dei amorem, quia hi actus differunt per prædicatum multis commune, & notabiliter differens. Neque refert communiter doctores tantum distinxisse actus per obiecta formalia, quia illi non egere de quacumque distinctione specifica actuum, sed de illis, quæ actus ad diuersas virtutes spectantes constituunt. Recentiores verò qui accuratius rem pertractant actus per obiecta distingui concessere.

15 His positis graue est dissidium inter doctores, an prædicata naturalitatis, & supernaturalitatis specificentur ab obiectis formalibus, ita vt non possit actus naturalis respicere obiectum formaliter supernaturale, neque actus supernaturalis respicere obiectum formale naturale, quam quæstionem multi tractant non distinguentes inter specificationem à priori, & à posteriori, & integrum locum habet etiam si tota specificatio à priori tribuatur principiis, quia hoc admissio posset quis dicere obiectum supernaturale formaliter necessariò attingi actu procedenti à principio supernaturali, à quo trahit specificationem supernaturalitatis, & ita hanc à posteriori inferri in actu ex obiecto. Similiter dici potest obiectum formaliter naturale necessariò attingi per actum dependentem à principio adequato naturali secundum se totum, à quo trahit specificationem naturalitatis à priori, & à posteriori ab obiecto.

16 Actum supernaturalem necessariò respicere obiectum formale supernaturale, & naturalem actum attingere non posse obiectum formale supernaturale, sed necessariò ferri in obiectum naturale defendunt grauissimi doctores. Hi sunt P. Vasq. 1.2. q. 1. in notatione articuli 3. & disput. 50. cap. 1. P. Arrubal 1. p. disput. 14. cap. 6. P. Fasolis 1. p. q. 12. artic. 1. num. 9. P. Didacus Ruiz. de prædest. disp. 46. sect. 5. P. Torr. opusc. 2. de gratia disputat. 8. dub. 8. & 9. P. Azor. tom. 1. institut. Moral. lib. 3. cap. 24. quæst. 2. P. Tannerus tom. 2. disput. 6. quæst. 3. num. 153. P. Didacus de Alarcon. tract. 1. disp. 2. cap. 5. §. 2. & 3. Bañez, 2.2. quæst. 5. artic. 2. Curiel. 1. 2. quæst. 109. artic. 1. dub. 3. §. 4. concl. 2. Zúmel 1. 2. disp. 1. & 2. artic. 3. Medina 1.2. q. 62. articulo 2.

17 Oppositam sententiam videlicet posse actum naturalem habere obiectum formale supernaturale, & actum supernaturale obiectum formale naturale defendunt sapientissimi doctores ex antiquis, & modernis. E nostris recentioribus Molina in Concordia q. 14. art. 13. disp. 7. & 13. & 14. & 32.

quidquid reclamet Alarcon suprà. P. Egidius de supernaturali. disp. 5. dub. 3. & de fide disp. 14. n. 7. P. Gran. 1.2. Contr. 8. de gratia tract. 1. disp. 4. sect. 3. & 1. p. in procemio disp. 4. n. 17. P. Salas 1.2. tract. 2. q. 5. disp. 12. sect. 3. n. 31. Ripalda lib. 3. de supernaturali. disp. 45. sect. 2. ex externis recentioribus, Aragon 1.2. q. 1. art. 1. Lorca disp. 9. de grat. concl. 1. & 2. ex antiquioribus Scotus quodlib. 11. §. *alia differentia*, & in 3. dist. 31. q. vnica §. *sed ad hoc*, Gab. in 3. dist. 23. q. 2. art. 1. litera G & H. Bassolis in 3. dist. 28. q. vnica art. 1. §. *sic igitur*, & dist. 23. q. vnica, art. 1. ad 1. Conrad. 1.2. q. 62. art. 3. Paludan. in 4. dist. 14. q. 2. n. 13. Palacios in 1. dist. 28. disp. 2.

18 Nescio quo fato tot, tantique Doctores in eam mentem incederunt ut vnanimes omnes, ex illo axioma sine examine à plerisque admissio: *actus specificantur per obiecta*, inferrent actus naturalitatem, & supernaturalitatem ex obiectis necessario tracturos, cum plura alia sint prædicata in actibus, quæ in obiectis illis non correspondeant, & plura in obiectis reluceant, quæ actus non participant. Sic obiectum sepe est substantia, & actus est accidens: obiectum est materiale, & actus est spiritualis; actus formaliter est vitalis, & ipsa vita formalissimè, & obiectum vitale non est. Hæc omnia rectè fert religio illius axiomatis, *actus specificantur ex obiectis*, cur ergo non feret actum, & obiectum non sibi in supernaturalitate, & naturalitate correspondentiam formalem seruare?

19 Affirmo cum doctoribus suprà citatis, actum supernaturalem posse attingere obiectum formale naturale, & actum naturalem posse attingere obiectum formale supernaturale. Probo primam partem conclusionis: Potest obiectum naturale attingi actu dependenti ex principiis supernaturalibus: ergo potest obiectum naturale attingi actu supernaturali. Consequentia est legitima ex dictis §. 1. ubi probauimus actum dependentem ex principiis supernaturalibus essentialiter esse supernaturalem. Antecedens probatur: obiectum formale materiale potest attingi actu dependente à principio spirituali: ergo obiectum naturale potest attingi actu dependente à principio supernaturali: Antecedens nulli dubium est, cognitio enim intuitiva coloris dependet à potentia intellectiua spirituali, & in opinione communi ab impressa specie spirituali, & sensatio externa eiusdem coloris in opinione, quæ potentias ab anima non distinguit essentialiter dependet à potentia spirituali. Secundò si daretur substantia intellectiua supernaturalis, nullus negaret posse hanc tendere circa obiecta formalia naturalia, quis enim negabit talem substantiam illaturam existentiam ignis ex existentia fumi, sed omnes illius actus essent supernaturales, quia essentialiter dependent ab illa: ergo actus supernaturalis non petit essentialiter obiectum supernaturale.

20 Rursus arguo à paritate non solum principiorum, sed ipsorum actuum: actus spiritualis potest versari circa obiectum materiale: ergo actus supernaturalis circa obiectum naturale. Respondet Alarcon. obiectum specificare potentiam intra genus ad quod est contracta potentia & quia potentia intellectiua contracta est ad producendos actus spirituales, & non potest materiales producere, ita obiectum specificat omnes actus intellectus intra genus spirituale, & non potest materialitatem illis impingere per specificationem, quam in illos refundit. Rectè, sed eadem doctrinam vergeo: obiectum materiale specificat actus intellectus salua illorum spiritualitate, quia iam supponuntur intra genus spirituale ratione potentia, à qua trahunt spiritualitatem: ergo eodem modo obiectum naturale poterit specificare actus salua illorum supernaturalitate, quia iam supponuntur intra genus supernaturale ratione principiorum supernaturalium, à quibus dependent, & à quibus trahunt supernaturalitatem, sicut enim potentia intellectiua constituit omnes suos actus independentes ab obiecti spiritualitate, & materialitate intra genus spirituale, ita si daretur potentia supernaturalis, & habitus supernaturales, qui de facto dantur, constituent actus dependentes ab illis intra genus supernaturale independentes à supernaturalitate, & naturalitate obiecti.

21 Probatur eadem pars ex actibus virtutum moralium infusarum, quibus difficillimum est obiectum supernaturale assignare, quod enim dicunt Thomistæ, virtutes acquisite respicere propria obiecta ut conformia rationi naturali, & virtutes infusæ respicere eadem motiua ut conformia rationi fidei supernaturali, vel ut conformia homini ordinato ad finem supernaturalem, facile habet impugnationem,

quia rustici homines hanc conformitatem non apprehendunt, & tamen eliciunt actus virtutum infusarum: ergo actus non respiciunt ex parte obiecti has conformitates, quia nullus actus voluntatis potest ferri in obiectum non insequor, quia Theologica est.

Secundam partem conclusionis, videlicet posse actum naturalem tendere in obiectum supernaturale probo. Potest Philosophus ratione naturali cognoscere Deum esse summum bonum, & amore dignissimum: ergo ex vi illius cognitionis potest illius voluntas trahi & allici ad amorem: ergo ex vi illius cognitionis absque alio principio supernaturali potest amare Deum. Probo vtramque illationem bonitas finita & limitata naturali cognitione representata trahit in actu primo ad amorem, & mouet ad illum in actu secundo: ergo bonitas infinita, & illimitata eodem modo propostita idem præstare poterit, cæteris enim paribus infinita bonitas magis voluntatem incitat ad amorem, quam finita. Similiter potest infidelis cognoscere cognitione naturali Deum reuelasse aliquam veritatem: ergo poterit ex illo testimonio moueri ad præstandum assensum obiecto reuelato, qui assensus respiciet obiectum supernaturale fidei, & tamen erit naturalis, quia infidelis, qui non credit omnia mysteria à Deo reuelata nullum habet actum fidei supernaturalem. Idem dico de obiecto spei. Potest enim infidelis nullam habens cognitionem supernaturalem cognoscere ratione naturali Deum esse bonum, beneficium, liberalem, & omnipotentem: ergo potest ex vi huius cognitionis expectare bonum aliquod, quod posset expectare à creatura, in qua non ita egregia motiua spei agnosceret, sed longè inferiora, utpote finita respectu entis infiniti per essentiam. Clariùs patet in actu timoris. Cur enim homo naturaliter non timebit inferni poenas à Deo infligendas postquam persuasit, etsi per cognitionem tantum naturalem illas à Deo sibi infligi posse? Probant alij eandem conclusionem, quia si ex obiecti supernaturalitate liceret inferre supernaturalem actum, posset quis certò cognoscere amare Deum actu supernaturali, quia potest cognoscere amare Deum actu respiciente bonitatem Dei propter se ipsam, quæ est obiectum supernaturale. Hæc ratio firma non est, quia certum non est posse aliquem certò cognoscere motiuum actus suæ voluntatis.

Vltimò probatur vtraque conclusio specificatione à priori. Desumitur ex principio: ergo independentes à naturalitate, & supernaturalitate obiecti actus habent naturalitatem & supernaturalitatem: ergo actus dependens à principio supernaturali, in quodcumque obiectum feratur siue naturale, siue supernaturale, erit supernaturalis, & actus dependens à principio adequato naturali necessario erit naturalis in quodcumque obiectum feratur.

Moneo Ripaldam disputatione 45. citata, sectione 8. docere actum supernaturalem semper respicere in obiectum rationem formalem sub qua supernaturalem, quia tendit in illud quatenus potens est terminare talem actum, constituitur autem saltem extrinsecè potens terminare talem actum per potentiam, & principia ad illum, quæ principia semper sunt supernaturalia, ac proinde deriuant in obiectum terminabilitatem supernaturalem ad actum. Nolo cum Ripalda de nomine tantum certare. Certum enim est actum primum ad actum supernaturalem constituere obiectum extrinsecè potens terminare talem actum supernaturalem, sicuti potentia visiva constituit colorem proximè visibilem, certum etiam est obiectum habere aliam terminabilitatem intrinsecam respectu talis actus, quam admittit Ripalda, & asserit esse naturalem, cum obiectum formale est naturale, quia non distinguitur ab ipsa ratione constitutiva formaliter obiectum formale, certum est etiam actum attingere per suam entitatem hanc terminabilitatem intrinsecam, & non extrinsecam illam, quæ tantum est pura denominatione proueniens ab actu primo potente producere actum secundum, quæ omnia fatetur Ripalda, in quibus quidquid de re disputari potest clauditur. Quod dicit Ripalda terminabilitatem extrinsecam, quam actus non attingit esse rationem sub qua, est pura loquutio, dum ille fateatur non attingi per actum, quam ego impropiam iudico, nullus enim extrinsecam denominationem resultantem ex potentia visiva in colore appellauit rationem, sub qua color terminat visionem.